

Su Altı Dalış Turizmi Emniyeti: İzmir'deki Dalış Merkezleri Üzerine Bir Araştırma

Hümeyra DOĞRU, Burcu ÇELİK ve Burcu Selin YILMAZ
Dokuz Eylül Üniversitesi

4. Deniz Turizmi Sempozyumu/ 23-24 Şubat 2018

İçerik

- ❖ Giriş
- ❖ Yazın Taraması
- ❖ Çalışmanın Amacı
- ❖ Yöntem
- ❖ Bulgular
- ❖ Sonuç ve Öneriler
- ❖ Çalışmanın Kısıtları

Giriş

- ❖ Alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi → turizmin mevsimsellik özelliğinin azaltılması ve sürdürülebilirlik.
- ❖ Kış turizminden sonra en hızlı büyüyen ikinci spor turizmi çeşidi olup, her yıl bir milyondan fazla yeni dalıcı eklenmektedir (Dünya Turizm Örgütü, 2016).
- ❖ Dünya Turizm Örgütüne (2001) göre her üç dalıcıdan biri dünya standartlarındaki dalış alanlarında dalış yapmak amacıyla düzenli olarak deniz aşırı ülkelere seyahat etmektedir.

Yazın Taraması

- ❖ Türkçe alanyazındaki mevcut araştırmalarda destinasyonların dalış turizmi potansiyelleri değerlendirilmiş, su altı dalış turizminin destinasyona etkileri tartışılmış veya dalış turizminin geleceğine yönelik tahminler yapılmıştır (zbek, 2014; Yarmacı vd., 2017; Yařar, 2011).

- ❖ Uluslararası alanyazında ise dalış turizminin sürdürülebilirlik açısından önemi, çevreye verdiği zararlar, ekonomik katkıları, dalıcıların motivasyon ve tatmini ile paydaşların bu turizm türünün gelişmesine yönelik etkileri hakkında çalışmalar mevcuttur (Dimmock ve Musa, 2015; Lamb vd., 2014; De Brauwer vd., 2017; Fuchs, Reichel ve Shani, 2016).
- ❖ Dalış turizminde risk ve emniyet yönetimiyle ilgili çalışma sayısı ise hem ulusal hem de uluslararası yazında oldukça sınırlıdır.

Çalışmanın Amacı

- ▶ Dalış turizmine katılan bireylerin karşılaştıkları kaza, yaralanma ve hastalıkları tespit etmek
- ▶ Kaza ve yaralanmaları oluşturan risk faktörlerini saptamak
- ▶ Ülkemizdeki dalış emniyeti konusundaki eksikliklerin giderilmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymak

YÖNTEM

Nitel Araştırma → Yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşme

7 farklı dalış merkezinden birer dalış eğitmeniyle görüşülmüştür

Veriler 11.12.2017-22.12.2017 tarihleri arasında toplanmıştır

Görüşmeler ortalama 66 dakika sürmüştür

İçerik analizi yapılmıştır

Görüşme Yapılan Katılımcılara Ait Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Eğitmenlik Süresi	Bağlı Olduğu Dalış Merkezinin Faaliyet Yeri	Görüşme Süresi
Katılımcı 1	Kadın	5 yıl	Karaburun	140 dk
Katılımcı 2	Erkek	26 yıl	Seferihisar	50 dk
Katılımcı 3	Erkek	20 yıl	Seferihisar	62 dk
Katılımcı 4	Erkek	32 yıl	Gümüldür	52 dk
Katılımcı 5	Erkek	25 yıl	Foça	66 dk
Katılımcı 6	Erkek	21 yıl	Karşıyaka	66 dk
Katılımcı 7	Kadın	2 yıl	Seferihisar	26 dk

BULGULAR

Dalış Turizmine Katılan Turist Profili

- ❖ Çoğunlukla yerli turistlerle çalışanlar, fiyatları düşürdüğü için yerlilerle çalışmak isteyenler.
- ❖ Arkadaş ve tanıdık tavsiyesi, internet üzerinden, otel müşterilerine ücretsiz deneme dalışı + kişisel satış, PADI dergileri ve internet sitesi, walk-in.
- ❖ Özel şirketlerin, üniversitelerin veya çeşitli kurumların su altı toplulukları.
- ❖ Son iki yılda yabancı ziyaretçi sayısından düşüş.
- ❖ Ülkede yaşanan olumsuz gelişmeler (deprem, şehit haberleri, vb.)
- ❖ Yabancılar dalış sporuna daha disiplinli yaklaşmakta.

En Sık Karşılaşılan Kaza ve Yaralanmalar

- ❖ Tüpün yatay konumlandırılmaması sonucu ayağa düşmesi
- ❖ Tekne veya şişme bottan kayarak düşme
- ❖ Kulak zarı zedelenmesi
- ❖ Kesik veya küçük çizikler
- ❖ Su altında oluşabilecek kramp ve spazmlar
- ❖ Sinüs patlaması
- ❖ Basınç gösterge konsolunun patlaması sonucu yaralanma
- ❖ Deniz canlıları tarafından ısırılma
- ❖ Nitrojen narkozu (derinlik sarhoşluğu)

Dalıcı Kaza ve Yaralanmalarını Oluşturan Risk Faktörleri

- 1) Dalıcılarla İlgili Risk Faktörleri
- 2) Ekipmanlarla İlgili Risk Faktörleri
- 3) Çevresel Risk Faktörleri
- 4) Organizasyon ve Yönetimle İlgili Risk Faktörleri

Dalıcılarla İlgili Risk Faktörleri

- Eğitim eksikliği → Panik
- Dalıcıların talimatları uygulamaması (Dalış ve çıkış hızına dikkat etmemek, vb.)
- Dalıcıların sorumluluk almaması
- Fazla özgüven
- Limitleri zorlama hırsı
- Kondisyon eksikliği
- Adaptasyon güçlüğü
- Yanlış beslenmek (Alkol alımı, yeterli su içmeme, vb.)
- Fiziksel ve ruhsal olarak dalışa hazır hissetmemek → Panik
- Eş (Buddy) kontrolü yapmamak
- Ameliyat, üst solunum yolu enfeksiyonları, kronik hastalıkları, bağımlılık durumunu ya da hamilelik durumunu dalış öncesinde beyan etmemek

Ekipmanlarla İlgili Risk Faktörleri

- Tüplerin ve regülatörlerin günlük ve senelik bakımlarının düzenli olarak yapılmaması
- Bakımların markanın yetkili servisindeki uzman kişiler tarafından yapılmaması
- Tüplerdeki hava kalitesinin kontrol edilmemesi
- Vana toz kapağının kapatılmaması
- Tüplere hava doldurmak için kullanılan kompresörlerin hava filtrelerinin değiştirilmemesi → karbonmonoksit veya yağ karışması → Hava kalitesinin bozulması
- Tüplerin tekne içinde ayrı bir bölmede sabitlenmemesi
- Teknede yeterli ekipman bulunmaması → kişinin bedenine uygun dalış elbisesi, maske ve palet ile dalış yapmaması

Çevresel Risk Faktörleri

- Hava ve su koşulları (akıntı, rüzgar, vb.)
- Görüş kısıtı
- Su ve karadaki sıcaklık farkı
- Suyun altındaki keskin taşlar ve kayalar
- Suyun içinde kalmış balıkçı ağları
- Deniz trafiği (amatör denizcilerin dalış bayrakları ve şamandıraya dikkat etmeyerek dalış bölgesine girmesi)
- Deniz canlıları (deniz kestanesi, iskorpit, kırlangıç balığı, müren, vb.)

Organizasyon ve Yönetimle İlgili Risk Faktörleri

- Yeterli Bilgilendirme Yapılmaması (dalış yapılan bölge, takip edilecek rota, su altında görülebilecek canlılar, bölgenin çevresel şartları, dalış süresi, vb. hakkında)
- Rehberin yetkin olmaması veya yetkinliğini hissettirmemesi
- Çevresel koşullara ve dalıcıların eğitim ve tecrübelerine uygun dalış planlaması yapılmaması
- Kapasitenin üzerinde dalıcı ile dalış yapılması
- Dalıcıların yanlış eşleştirilmesi (4 yıldız kuralına uyulmaması)
- Dalış liderinin grubu kontrol edebileceği şekilde düzenlememesi (Uçak modeli)
- Dalış sırasında teknede eğitimli bir dalıcının hazır bulunmaması

Dalış Kazalarının Nasıl Önlenebileceğine Yönelik Görüşler

- ❖ İyi bir eğitim (uzun zamana yayılan, sistematik ve temelden başlayan bir eğitim müfredatı)
- ❖ Profesyoneller tarafından hazırlanan net ve anlaşılır eğitim kitapları
- ❖ Kaçak okulların kapatılması, aktivite tatili satan firmaların denetlenmesi
- ❖ Belirli bir dalış merkezine bağlı olmadan çalışan eğitmenlerin engellenmesi
- ❖ TSSF'nin dalış merkezlerini denetlemesi
- ❖ Dalıcıların aile hekiminden veya KBB uzmanından 6 ay geçerli dalış yapabilir raporu alması

Dalış Kazalarının Nasıl Önlenebileceğine Yönelik Görüşler

- ❖ Üç farklı yönetmelik yerine tüm paydaşların (yerel yöneticiler, güvenlik birimleri, TSSF, dalış merkezi temsilcileri ve malzeme ithalatçıları) bir araya gelerek ortak bir yönetmelik hazırlanması
- ❖ Dalış merkezlerinin A, B, C grubu dalış merkezi gibi yetkilerine göre derecelendirilerek sınıflandırılması
- ❖ Dalış bölgelerinin korunarak dalış noktalarına girişin engellenmesi
- ❖ Her olağandışı durum için hareket planlarının oluşturulması

Sonuç ve Öneriler

- ❖ İyi bir eğitim verilmesi dalış kazalarını önlemenin ya da azaltmanın öncelikli şartıdır.
- ❖ TSSF eğitimin kalitesini kontrol etmeli, eğitim kitapları sistematik ve anlaşılır olmalıdır.
- ❖ Kaçak dalış okullarının kapatılması ve mevcut dalış merkezlerinin sınıflandırılması
- ❖ Birbiriyle çelişen yönetmelikler yerine tutarlı tek bir yönetmeliğin hazırlanması gerekmektedir.
- ❖ Riskli durumlar için tedbir alınmalı ve hareket planları oluşturulmalıdır.

Çalışmanın Kısıtları

- ❖ Araştırma İzmir ilinin dalış sezonu dışındaki bir zaman periyodunda gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle TSSF'nin internet sitesinde listelenen dalış merkezlerinin birçoğuna ulaşamaması bu çalışmanın en önemli kısıtıdır.
- ❖ Gelecek çalışmalarda dalış turizmine katılan bireylerin emniyet algılarını ölçmek amacıyla nicel araştırmalar yapılabilir ya da aynı çalışma daha farklı destinasyonlardaki dalış merkezi eğitmenleri üzerinde uygulanarak sonuçların genellenebilirliği arttırılabilir.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

humeyra.dogru@deu.edu.tr